

Υπουργείο Παιδείας
Αθλητισμού και Νεολαίας

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Αντρέας Αντζουλής | Διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας
Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης Φιλολογικών Μαθημάτων

Υπεύθυνος Ομάδας Αναλυτικού Προγράμματος Λογικής-Φιλοσοφίας
Συνυπεύθυνος Ομάδας Αναλυτικού Προγράμματος Λογοτεχνίας

✉ aantzoulis@schools.ac.cy

☎ + 357 22800895 / + 357 24821379

🏛 Κίμωνος και Θουκυδίδου, Ακρόπολη 2006, Λευκωσία [Γρ. 306]

🏛 Ελευθερίας 2, Αραδίππου 7102, Λάρνακα [Γρ.117]

Περιεχόμενο παρουσίασης

1) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Η θέση του μαθήματος της Λογοτεχνίας στη Μέση Εκπαίδευση.
- Πλαίσια Μάθησης – Προγραμματισμοί: Δείκτες Επιτυχίας/Επάρκειας.
- Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις, Λογοτεχνικός Γραμματισμός και Αξιολόγηση με αφετηρία και σημείο αναφοράς το συγκεκριμένο κάθε φορά λογοτεχνικό κείμενο.

2) ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ – ΣΧΕΔΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

(3)

1. Το μάθημα της Λογοτεχνίας στη Μέση Εκπαίδευση

- Ενημέρωση των φιλολόγων από τον επίσημο ιστότοπο του μαθήματος, πέρα από τα Σεμινάρια των ΕΜΕ.
- Αναδόμηση του Αναλυτικού Προγράμματος, με επίκεντρο τον/την εκπαιδευτικό και τον/τη μαθητή/μαθήτριά.
- Κατανοητό και εφαρμόσιμο Αναλυτικό Πρόγραμμα, που υπηρετεί τις ανάγκες της διδακτικής πράξης.
- Απομάκρυνση από την υπερβολική «θεωρητικοποίηση» του μαθήματος, ώστε αυτό να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των μαθητών/μαθητριών.

2. Πλαίσια Μάθησης- Προγραμματισμοί και Εκπαιδευτικό Υλικό

- Περιδιάβαση στον ιστότοπο του ΥΠΑΝ: <https://www.moec.gov.cy/> και της Λογοτεχνίας: <https://logom.schools.ac.cy/index.php/el/>:
 1. **Πλαίσια Μάθησης – Προγραμματισμοί:** Πίνακας με τη Σύνοψη Λογοτεχνικού Γραμματισμού (ενιαίος), Δείκτες Επιτυχίας - Δείκτες Επάρκειας στοχευμένοι για κάθε διδακτέο κείμενο.
 2. **Διδακτικά σενάρια:** διδακτική μεθοδολογία (συνεξέταση, διακειμενικότητα, διαθεματικότητα, διακαλλιτεχνικότητα).
 3. **Αξιολόγηση:** Δόμηση Εξεταστικών Δοκιμίων.
 4. **Επιμόρφωση, άλλο Εκπαιδευτικό Υλικό.**

3. Σημαντικές αλλαγές στο Αναλυτικό Πρόγραμμα

Με βάση την αρχή ότι το μάθημα της Λογοτεχνίας απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/μαθήτριες Μέσης Εκπαίδευσης:

- ✓ Μείωση των δεικτών της διδακτέας ύλης κατά 20% και ταύτιση διδακτέας και εξεταστέας ύλης.
- ✓ Αποφόρτιση των στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού και επικέντρωση στη Σύνοψη Λογοτεχνικού Γραμματισμού.
- ✓ Σύνδεση των στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού με τη μορφή και το περιεχόμενο του λογοτεχνικού κειμένου, χωρίς αυτά να αποτελούν αυτοσκοπό.
- ✓ Κατανοητοί Δείκτες Επιτυχίας, που υποστηρίζονται από στοχευμένους και υποβοηθητικούς Δείκτες Επάρκειας.

4. Βασικές αλλαγές - Προγραμματισμοί, αξιολόγηση και εκπαιδευτικό υλικό

- ✓ **Ενοποίηση των Πλαισίων Μάθησης - Προγραμματισμών** κάθε τετραμήνου και συγκέντρωση όλων των απαραίτητων στοιχείων για τη διδακτική πράξη: Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας, διδακτικός χρόνος, στοιχεία λογοτεχνικού γραμματισμού, επεξηγήσεις και εισηγήσεις.
- ✓ **Νέα απλοποιημένα εξεταστικά δοκίμια** για το Γυμνάσιο και τροποποιημένα εξεταστικά δοκίμια για το Λύκειο, σύμφωνα με τις αλλαγές.
- ✓ **Αξιολόγηση και αντικατάσταση των Λογοτεχνικών Βιβλίων** με βιβλία φιλικότερα ως προς την έκταση και το περιεχόμενο, συνοδευόμενα από **στοχευμένες Διδακτικές Προτάσεις** εφαρμόσιμες στον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο.
- ✓ **Αξιολόγηση και ανανέωση του Εκπαιδευτικού Υλικού** με αποφόρτωση της ιστοσελίδας από θεωρητικού τύπου διδακτικές προτάσεις και εμπλουτισμό της με νέο υποστηρικτικό υλικό.

5. Πλαίσιο Μάθησης- Προγραμματισμός και Σχέδιο Μαθήματος

- Ακολουθείται το Πλαίσιο Μάθησης-Προγραμματισμός κάθε τετραμήνου.
- Ο ενδεικτικός διδακτικός χρόνος μπορεί να διαφοροποιείται, ανάλογα με την ετοιμότητα των μαθητών/μαθητριών και την απώλεια διδακτικού χρόνου που δεν οφείλεται στον/στην εκπαιδευτικό.
- Το Σχέδιο Μαθήματος δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά είναι υποχρεωτικό και αναγκαστικό, όταν το μάθημα θα τύχει παρακολούθησης για σκοπούς αξιολόγησης από τον/τη Διευθυντή/Διευθύντρια και τον/την ΕΜΕ.

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΧΕΔΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Διδακτική προσέγγιση αφηγηματικού κειμένου

Κώστα Μόντη, «*Κλειστές Πόρτες*»

{Λογοτεχνία - Γ' Γυμνασίου
Β' τετράμηνο}

○ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Νέα Ελληνικά Γ' Γυμνασίου - Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας
- Θεματική ενότητα: «Ο τόπος μου και οι άνθρωποι»
- Θέμα: Κώστα Μόντη, «Κλειστές πόρτες»
- Διδακτικός χρόνος: 5 διδακτικές περιόδους

Α. ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Μέσα από την ανάγνωση και ερμηνεία του αφηγηματικού κειμένου, οι μαθητές/μαθήτριες:

- διερευνούν τη σχέση μορφής και περιεχομένου,
- διερευνούν τη λειτουργία των αφηγηματικών τεχνικών,
- προβληματίζονται για τις οικουμενικές αξίες, τη βία, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την αλληλεγγύη

Εξειδίκευση του
σκοπού στο
συγκεκριμένο
μάθημα

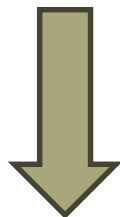
- Διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο ο Μόντης οργανώνει και αφηγείται την ιστορία του Αντώνη.
- Συνδέουν τις αφηγηματικές επιλογές με την ανάδειξη της βίας, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της αλληλεγγύης.
- Συνδέουν την προσωπική ιστορία των προσώπων με το ιστορικό πλαίσιο της Κύπρου.

Β. ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Τι θα μάθουν (γνωστικό
περιεχόμενο)

2. Ποιες αξίες θα
διερευνήσουν (αξιακό
περιεχόμενο)

3. Ποιες δεξιότητες θα
καλλιεργήσουν (κομβικές
δεξιότητες)

1. ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Κατανόηση του αφηγηματικού κειμένου και του ιστορικού πλαισίου.
- Διερεύνηση της σχέσης **μορφής** και **περιεχομένου**
- Αναγνώριση και ερμηνεία βασικών αφηγηματικών επιλογών

2. ΑΞΙΑΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Προβληματισμός για τις έννοιες της **ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας και της αλληλεγγύης**
- Σύνδεση των προβληματισμών του κειμένου με τη σύγχρονη πραγματικότητα

3. ΚΟΜΒΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- Παρατήρηση και ερμηνεία του αφηγηματικού κειμένου
- Τεκμηρίωση ερμηνευτικών απόψεων με στοιχεία από το κείμενο
- Συγκριτική/διακειμενική /διαθεματική/διακαλλιτεχνική προσέγγιση
- Διάλογος
- Δημιουργική σκέψη και δημιουργική γραφή

Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ και ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 1

Να εντοπίζουν
επεισόδια ή σκηνές
σε ένα αφηγηματικό
κείμενο.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ 1

α. Εντοπισμός και
διάκριση των βασικών
επεισοδίων και σκηνών
του αφηγηματικού
κειμένου.
β. Εξέταση της
συμβολής των
επεισοδίων και των
σκηνών στην οργάνωση
της πλοκής και στην
εξέλιξη της αφήγησης.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 2

Να κατανοούν το γεγονός
ότι στα λογοτεχνικά
κείμενα η πλοκή δεν
συμπίπτει πάντα με τη
γραμματική εξέλιξη της
ιστορίας.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ 2

- α. Διάκριση της ιστορίας από την πλοκή.
- β. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο η οργάνωση της αφήγησης διαφοροποιεί τη γραμμική εξέλιξη της ιστορίας.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 3

Να αναγνωρίζουν το
πρόσωπο και το πράγμα
που καθορίζει τον τύπο
της αφήγησης.

α. Αναγνώριση της τριτοπρόσωπης αφήγησης και του ετεροδιηγητικού αφηγητή και διερεύνηση της οπτικής από την οποία παρουσιάζονται τα γεγονότα.

β. Αναγνώριση του αντικειμένου της αφήγησης (γεγονότα, σκέψεις και συναισθήματα) και διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο αυτά παρουσιάζονται στον αναγνώστη.

γ. Εξέταση των αφηγηματικών σχολίων και των παρεμβάσεων του αφηγητή και διερεύνηση της συμβολής τους στην παρουσίαση των προσώπων και των γεγονότων, στην ανάδειξη της στάσης του αφηγητή και στη διαμόρφωση του νοήματος του κειμένου.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 4

Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους απόδοσης του λόγου των προσώπων και να κατανοούν τη λειτουργία τους στο κείμενο.

α. Αναγνώριση των αφηγηματικών τρόπων (αφήγηση, περιγραφή, διάλογος, σχόλιο).

β. Αναγνώριση των τρόπων απόδοσης του λόγου των προσώπων (ευθύς και πλάγιος λόγος).

γ. Εξέταση της λειτουργίας των αφηγηματικών τρόπων και των τρόπων απόδοσης του λόγου στην εξέλιξη της αφήγησης, στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων, στην έκφραση των συναισθημάτων και των σκέψεων και στη δημιουργία σχετικής ατμόσφαιρας.

δ. Εξέταση της συμβολής των αφηγηματικών σχολίων και των παρεμβάσεων του αφηγητή στην παρουσίαση των γεγονότων και στην ανάδειξη της στάσης τους απέναντί τους.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ 5

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 5

Να αναγνωρίζουν τις αφηγηματικές τεχνικές που σχετίζονται με τον χρόνο και να κατανοούν τη λειτουργία τους στην οργάνωση της αφήγησης.

α. Αναγνώριση της αναδρομικής αφήγησης, της επιτάχυνσης και της επιβράδυνσης ως τεχνικών οργάνωσης του αφηγηματικού χρόνου.

β. Εντοπισμός των αφηγηματικών τεχνικών που σχετίζονται με τον χρόνο και διερεύνηση της λειτουργίας τους στην οργάνωση της αφήγησης.

γ. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο οι αφηγηματικές τεχνικές που σχετίζονται με τον χρόνο συμβάλλουν στην οργάνωση της πλοκής και στην κατανόηση του νοήματος του κειμένου.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ 6

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 6

Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά.

α. Ένταξη του κειμένου στο ιστορικό και γραμματολογικό του πλαίσιο.

β. Συσχέτισή του με τον Αγώνα της ΕΟΚΑ (1955-1959), την αγγλική αποικιοκρατία, τη φυλάκιση των αγωνιστών και τα κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς.

γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο οι ιστορικές συνθήκες επηρεάζουν τα βιώματα, τις στάσεις και τα μηνύματα του κειμένου.

Δ. ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Συνάφεια με Δείκτες Επιτυχίας/Επάρκειας

1. Σύντομη συζήτηση με αφετηρία τη θεματική ενότητα «Ο τόπος μου και οι άνθρωποι» και τις προηγούμενες γνώσεις των μαθητών/μαθητριών για την περίοδο της Αγγλοκρατίας και τον Αγώνα της ΕΟΚΑ (Δ6)
2. Προβολή του τίτλου «Κλειστές πόρτες» και καταγραφή των πρώτων υποθέσεων των μαθητών/μαθητριών για το περιεχόμενο του κειμένου (Τι μπορεί να σημαίνουν οι «κλειστές πόρτες»; / Ποιοι μπορεί να βρίσκονται πίσω από αυτές; / Τι είδους ιστορία περιμένουν να διαβάσουν;).
3. Μεγαλόφωνη ανάγνωση του κειμένου από τον/τη διδάσκοντα/διδάσκουσα.

II. ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A. Πρωτογενείς παρατηρήσεις

1. Αμέσως μετά την πρώτη ανάγνωση του κειμένου, οι μαθητές/μαθήτριες διατυπώνουν τις πρώτες τους **παρατηρήσεις** και **εντυπώσεις**. Εντοπίζουν τον **θεματικό πυρήνα** του κειμένου και αποδίδουν συνοπτικά το **περιεχόμενο**.
2. Στη συνέχεια, εντοπίζουν και διακρίνουν τα **βασικά επεισόδια** και τις **σκηνές** του αφηγηματικού κειμένου και διερευνούν τη συμβολή τους στην **εξέλιξη της ιστορίας και της αφήγησης**. Με βάση τις παρατηρήσεις τους, **διακρίνουν** την ιστορία από την πλοκή. **(Δ1, Δ2)**
3. Παράλληλα, εντοπίζουν τον αφηγητή και διακρίνουν την **αφηγηματική φωνή** από τον συγγραφέα, Κώστα Μόντη. Αναγνωρίζουν την τριτοπρόσωπη αφήγηση και τον ετεροδιηγητικό αφηγητή και διερευνούν/σχολιάζουν την **οπτική** από την οποία παρουσιάζονται τα γεγονότα. **(Δ3)**

II. ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

B. Βαθύτερη επεξεργασία:

4. Ακολουθώντας, η συζήτηση και η **βαθύτερη επεξεργασία** του κειμένου επικεντρώνονται στην **κατανόηση** και **ερμηνεία** των επιμέρους **νοηματικών** και **εκφραστικών στοιχείων** του κειμένου:

(α) Διερεύνηση της **οργάνωσης της αφήγησης** στα βασικά επεισόδια: η σύλληψη του Αντώνη, η αγωνία της γυναίκας του, η επίσκεψή της στα κρατητήρια και η επιστροφή της μετά τη συνάντηση μαζί του. **(Δ1)**

(β) Διερεύνηση της **διαφοράς ανάμεσα στην ιστορία και την πλοκή** και του τρόπου με τον οποίο η οργάνωση της αφήγησης αναδεικνύει σταδιακά την αγωνία της γυναίκας και την αποκάλυψη της βίας που υπέστη ο Αντώνης. **(Δ2)**

(γ) Διερεύνηση του **αφηγητή και της οπτικής** από την οποία παρουσιάζονται τα γεγονότα, καθώς και των **σχολίων και των παρεμβάσεων του**, με έμφαση στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζει τη γειτονιά, τα πρόσωπα και τα γεγονότα. **(Δ3)**

(δ) Διερεύνηση των αφηγηματικών τρόπων του κειμένου: της αφήγησης, της περιγραφής, του διαλόγου και του σχολίου, καθώς και των τρόπων απόδοσης του λόγου των προσώπων (ευθύς και πλάγιος λόγος), και εξέταση της λειτουργίας τους στην εξέλιξη της αφήγησης, στη σκιαγράφηση των προσώπων και στην έκφραση των συναισθημάτων και των σκέψεών τους. (Δ4)

* Παράλληλα, οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν, σε ένα πρώτο επίπεδο, τις ιδιαίτερες παρεμβάσεις και τα σχόλια του αφηγητή, με έμφαση στον τρόπο με τον οποίο αυτά επηρεάζουν την παρουσίαση της γειτονιάς, της γυναικάς του γαλατά και των γεγονότων που αναδεικνύουν τη στάση του αφηγητή απέναντί τους. (Δ4)

(ε) Διερεύνηση των αφηγηματικών σχολίων και παρεμβάσεων του αφηγητή: τα σχόλια και οι παρεμβάσεις του αφηγητή, ιδιαίτερα στα σημεία όπου σχολιάζει τη γειτονιά, τη γυναίκα του γαλατά και τις «διατυπώσεις» των αρχών, και εξέταση του τρόπου με τον οποίο αυτά αναδεικνύουν τη στάση του απέναντι στα πρόσωπα και στα γεγονότα.

(Δ4)

* Παράλληλα, οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τον **ειρωνικό τόνο** σε σημεία όπως η επίσημη διατύπωση «βρισκόταν τώρα στα Κρατητήρια» και οι «απαραιτήτες διατυπώσεις», και εξετάζουν πώς η ειρωνεία συμβάλλει στην **ανάδειξη της απανθρωπιάς της αποικιοκρατικής εξουσίας**. (Δ4)

(στ) Διερεύνηση των αφηγηματικών τεχνικών που σχετίζονται με τον χρόνο:

- της **αναδρομικής αφήγησης**, μέσα από την αναφορά σε γεγονότα που έχουν προηγηθεί της κύριας αφήγησης,
- της **επιτάχυνσης**, στις συνοπτικές αναφορές σε γεγονότα που εκτείνονται σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα,
- της **επιβράδυνσης**, στα σημεία όπου η αφήγηση εστιάζει αναλυτικά στη συνάντηση της γυναίκας με τον Αντώνη και στην αποκάλυψη των βασανιστηρίων του και
- της συμβολής των τεχνικών αυτών στην **οργάνωση της πλοκής και στην ανάδειξη της αγωνίας και της δραματικότητας. (Δ5)**

(ζ) Διερεύνηση της γλώσσας και του ύφους του αφηγηματικού λόγου: της χρήσης ιδιωματικών εκφράσεων του κειμένου («Πάμε, γιε μου», «να ρωτήξει») και της συμβολής τους στη ζωντανή αναπαράσταση των προσώπων της καθημερινής ζωής της γειτονιάς.

* Παράλληλα, οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο οι επαναλήψεις, οι παρενθετικές παρεμβάσεις και οι άμεσες προσφωνήσεις του αφηγητή συμβάλλουν στη δημιουργία αμεσότητας και δραματικότητας στον αφηγηματικό λόγο. (Δ4)

(η) Διερεύνηση της ιστορικότητας του κειμένου: σύνδεση της προσωπικής ιστορίας του Αντώνη του γαλατά και της οικογένειάς του με την ιστορική πραγματικότητα της Κύπρου κατά την περίοδο της Αγγλοκρατίας και του Αγώνα της ΕΟΚΑ (1955-1959).

* Παράλληλα, οι μαθητές/μαθήτριες συσχετίζουν τα γεγονότα του κειμένου με τα κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς και διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο οι ιστορικές συνθήκες επηρεάζουν τα βιώματα, τις στάσεις και τα μηνύματα του κειμένου. (Δ6)

III. ΣΥΝΑΝΑΓΝΩΣΗ/ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗ

Γίνεται συνανάγνωση/συνεξέταση του αποσπάσματος από τα «Πικρολέμονα» του Λ. Ντάρελ (σελ. 121-122) με τις «Κλειστές πόρτες» του Κ. Μόντη (σελ. 123-124) με άξονες σύγκρισης: **(i)** την οπτική γωνία, **(ii)** το περιεχόμενο και **(iii)** τη μορφή:

(i) Σύγκριση της οπτικής γωνίας των δύο κειμένων: οι μαθητές/μαθήτριες διαπιστώνουν ότι τα δύο κείμενα παρουσιάζουν **το ίδιο ιστορικό γεγονός**, τα Κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς και τον Αγώνα του 1955-1959, από διαφορετική οπτική γωνία. Διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο η διαφορετική θέση των δύο συγγραφέων διαμορφώνει την εικόνα αφενός των κρατουμένων αφετέρου των Άγγλων αποικιοκρατών. **(Δ6)**

(ii) Συγκριτική διερεύνηση του περιεχομένου των δύο κειμένων: οι μαθητές/μαθήτριες συγκρίνουν τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται οι αγωνιστές/κρατούμενοι και οι Άγγλοι αποικιοκράτες στα δύο αποσπάσματα και καταλήγουν σε συμπεράσματα για τη διαφορετική ερμηνεία της ίδιας ιστορικής πραγματικότητας. **(Δ6)**

(iii) Συγκριτική διερεύνηση της μορφής: οι μαθητές/μαθήτριες συγκρίνουν το **πρόσωπο** και τον **τύπο του αφηγητή**, καθώς και το **ύφος** των δύο κειμένων, και εξετάζουν πώς οι **αφηγηματικές επιλογές** επηρεάζουν την **εικόνα που σχηματίζει ο αναγνώστης για τα γεγονότα**. **(Δ3, Δ4)**

IV. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ – ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ:

- **Συζήτηση – ανακεφαλαίωση:** οι μαθητές/μαθήτριες επαναφέρουν τις βασικές ιδέες και γνώσεις που προέκυψαν από την επεξεργασία του κειμένου «Κλειστές πόρτες» και τη συνεξέταση του με το απόσπασμα από τα «Πικρολέμονα» του Ντάρελ.
- **Συνολική αποτίμηση:** επανασυνδέουν τη μορφή με το περιεχόμενο και συνοψίζουν τον τρόπο με τον οποίο ο Μόντης, μέσα από την αφηγηματική οργάνωση, την οπτική του αφηγητή, τα σχόλια και τις παρεμβάσεις του, αναδεικνύει τη σκληρότητα της αποικιοκρατίας, τα βιώματα των ανθρώπων και την αξία της ελευθερίας.

V. ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑ:

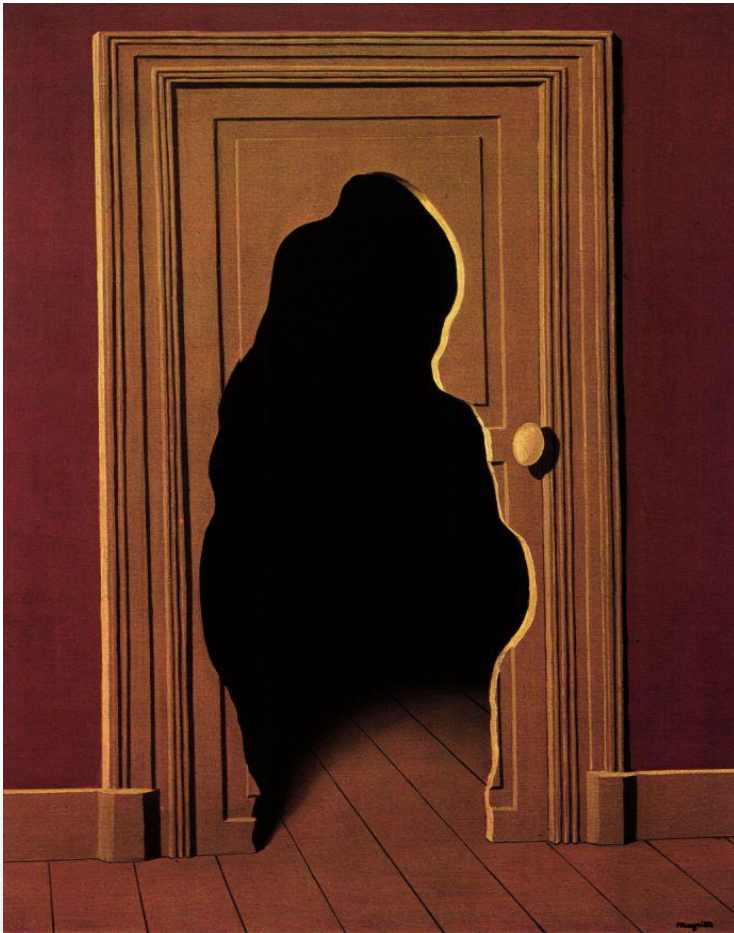
- **Δημιουργική Γραφή:** επιλογή ενός σύντομου επεισοδίου από τις «Κλειστές πόρτες» και αναδημιουργία του με διατήρηση του βασικού ιστού των ιστορικών γεγονότων αλλά με διαφορετική αφηγηματική οπτική και ύφος.
- **Δημιουργική εργασία:** ζωγραφική/καλλιτεχνική αποτύπωση μίας σκηνής από τις «Κλειστές πόρτες» του Κ. Μόντη.
- **Διακαλλιτεχνική προσέγγιση:** (α) συλλογή ιστορικών φωτογραφιών ή πινάκων ζωγραφικής σχετικών με την περίοδο του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ: στρατόπεδα κράτησης των αγωνιστών, μαθητικές διαδηλώσεις, συλλαλητήρια, μορφές αντίστασης κ.ά., καταγραφή του τρόπου με τον οποίο παρουσιάζεται η στάση των Κυπρίων απέναντι στην αποικιοκρατική εξουσία (σύντομες λεζάντες) και σύγκριση του περιεχομένου των φωτογραφιών/πινάκων ζωγραφικής με την εικόνα που παρουσιάζει ο Μόντης μέσα από την ιστορία του Αντώνη του γαλατά.

V. ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Rene Magritte,

“La réponse imprevue”
(«Απρόσμενη απάντηση»), 1933.

(β) Συγγραφή σύντομου ερμηνευτικού σχολίου για τον πίνακα του Βέλγου υπερρεαλιστή ζωγράφου Rene Magritte με τίτλο «Απρόσμενη απάντηση». Ο τίτλος ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/μαθήτριες να δώσουν την προσωπική τους ερμηνεία για το τι συμβαίνει πίσω από την κλειστή πόρτα (της οποίας το «άνοιγμα» συμβολίζει το πέρασμα ενός ανθρώπου μέσα στον κόσμο που κρύβει η κλειστή πόρτα) και να το συσχετίσουν/παράλληλίσουν με το «πώς» και το «τι» βλέπει ο αφηγητής στις «Κλειστές πόρτες» του Κ. Μόντη.

VI. ΜΕΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

- Διδακτικό Εγχειρίδιο: *Ο λόγος ανάγκη της ψυχής, Κείμενα Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου*, ΥΑΠ, 2014: (α) Κ. Μόντη, «Κλειστές πόρτες», σελ. 123-124
(β) Λ. Ντάρελ, «Πικρολέμονα», σελ. 121-122 (παράλληλο κείμενο)
- Ηλεκτρονικός Υπολογιστής/Βιντεοπροβολέας (παρουσίαση power point)
- Πίνακας

VII. ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

- Διαλογική – Μαιευτική κατά τη διαδικασία της αφόρμησης, της επεξεργασίας, της συνεξέτασης και της ανακεφαλαίωσης
- Διερευνητική – Επαγωγική κατά την ερμηνεία και τη συνεξέταση των κειμένων

VIII. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ:

- Εργασία στην ολομέλεια

ΙΧ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

1. Διαγνωστική: βάσει της ανταπόκρισης των μαθητών/μαθητριών κατά τη διαδικασία της αφόρμησης και της ανάκλησης των προηγούμενων γνώσεων τους για την Αγγλοκρατία και τον Αγώνα της ΕΟΚΑ.
2. Διαμορφωτική: βάσει της συμμετοχής και της ανταπόκρισης των μαθητών/μαθητριών στις δραστηριότητες της επεξεργασίας και της συνεξέτασης των δύο κειμένων
3. Ανατροφοδοτική: κατά την διάρκεια του μαθήματος και της εργασίας των μαθητών/μαθητριών, μέσα από τη συζήτηση, την ομαδική εργασία και την καθοδήγηση από τον/τη διδάσκοντα/διδάσκουσα.
4. Τελική: βάσει της συμμετοχής των μαθητών/μαθητριών στη διαδικασία της ανακεφαλαίωσης και της ολοκλήρωσης της κατ' οίκον εργασίας.

Διδακτική προσέγγιση ποιήματος

Κ. Γ. Καρυωτάκη, «Στο άγαλμα της
Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο»»

{Λογοτεχνία – Β' Λυκείου
Α' τετράμηνο}

❑ ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Η καλλιέργεια του λογοτεχνικού γραμματισμού και της κριτικής αισθητικής αντίληψης των μαθητών/μαθητριών, μέσα από την προσέγγιση του λογοτεχνικού κειμένου ως καλλιτεχνικού και κοινωνικοπολιτισμικού φαινομένου.

Εξειδίκευση του
σκοπού στο
συγκεκριμένο
μάθημα

Μέσα από την ανάγνωση και ερμηνεία του ποιήματος, οι μαθητές/μαθήτριες:

- συνδέουν τη μορφή με το περιεχόμενο,
- διερευνούν τη λειτουργία των εκφραστικών και ποιητικών τεχνικών και
- προβληματίζονται για ζητήματα ελευθερίας, δημοκρατίας και κοινωνικής δικαιοσύνης.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

□ **ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ – ΚΕΙΜΕΝΑ**
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

□ **ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:** Νεότερη Λογοτεχνία
(Ποίηση του Μεσοπολέμου)

□ **ΘΕΜΑ:** Κ. Γ. Καρυωτάκη, «Στο άγαλμα της
Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο»

□ **ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ:** 3 διδακτικές περιόδους

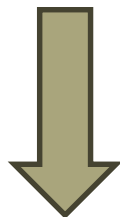

❑ ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Τι θα μάθουν (γνωστικό
περιεχόμενο)

2. Ποιες αξίες θα
διερευνήσουν (αξιακό
περιεχόμενο)

3. Ποιες δεξιότητες θα
καλλιεργήσουν (κομβικές
δεξιότητες)

1. ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Κατανόηση του ποιήματος και του γραμματολογικού/ ιστορικού του πλαισίου
- Διερεύνηση της σχέσης μορφής και περιεχομένου
- Αναγνώριση και ερμηνεία βασικών ποιητικών και εκφραστικών επιλογών

2. ΑΞΙΑΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Προβληματισμός για τις έννοιες της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης
- Σύνδεση των προβληματισμών του ποιήματος με τη σύγχρονη πραγματικότητα

3. ΚΟΜΒΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- Παρατήρηση και ερμηνεία του λογοτεχνικού κειμένου
- Τεκμηρίωση ερμηνευτικών απόψεων
- Διάλογος
- Κριτική και δημιουργική σκέψη
- Συγκριτική/διακειμενική/διακαλλιτεχνική προσέγγιση
- Δημιουργική γραφή

□ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ και ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 1

Να διακρίνουν την παραδοσιακή έμμετρη ποίηση από τη μοντέρνα ποίηση σε επίπεδο μορφής και εκφραστικών τρόπων.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ 1

Αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών της παραδοσιακής ποίησης και εντοπισμός νεωτερικών στοιχείων στο ύφος και την τεχνική του ποιήματος, τα οποία προαναγγέλλουν τη μετάβαση προς τη μοντέρνα ποίηση.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 2

Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο, ως τη «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ 2

α. Αναγνώριση του ποιητικού υποκειμένου ως της «φωνής» που εκφράζεται στο ποίημα.

β. Διάκριση του ποιητικού υποκειμένου από τον δημιουργό του ποιήματος, Κώστα Καρυωτάκη.

γ. Διερεύνηση του ρόλου του ποιητικού υποκειμένου ως φωνής που απευθύνεται στην Ελευθερία και ασκεί κοινωνική και πολιτική κριτική μέσα από τη σάτιρα και την ειρωνεία.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 4

Να εντοπίζουν στα κείμενα
κώδικες αμφισημίας, όπως η
σάτιρα, η ειρωνεία, και να
διακρίνουν με ποιον τρόπο
ανατρέπουν το έκδηλο
νόημα του κειμένου.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ 4

α. Αναγνώριση της σάτιρας
και της ειρωνείας ως βασικών
εκφραστικών τρόπων του
ποιήματος.

β. Κατανόηση της λειτουργίας
της σάτιρας και της ειρωνείας
στην ανατροπή του συμβολισμού
του Αγάλματος της Ελευθερίας.

γ. Ερμηνεία του τρόπου με
τον οποίο η σάτιρα και η
ειρωνεία αναδεικνύουν την
κριτική του ποιητή απέναντι
στον υλισμό, την οικονομική
εκμετάλλευση, την αλλοτρίωση
και την υπονόμευση των
ιδανικών της ελευθερίας και της
δικαιοσύνης.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 3

Να αναγνωρίζουν τα
βασικά εκφραστικά μέσα
της ποιητικής γλώσσας
και να κατανοούν τη
λειτουργία τους.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ 3

α. Αναγνώριση των βασικών
εκφραστικών μέσων (επανάληψη,
μεταφορά, προσωποποίηση, αποστροφή).

β. Κατανόηση της λειτουργίας του
κάθε εκφραστικού μέσου.

γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο
τα εκφραστικά μέσα συμβάλλουν στη
διαμόρφωση του σατιρικού και ειρωνικού
τόνου και στην ανάδειξη της κοινωνικής
και πολιτικής κριτικής του ποιήματος.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ 5

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ 5

Να αναγνωρίζουν και να
διευρευνούν κοινωνικά,
ιστορικά, πολιτισμικά και
άλλα ζητήματα που
αναδεικνύονται στη
λογοτεχνία.

α. Αναγνώριση και διερεύνηση του ιστορικού και κοινωνικού πλαισίου του Μεσοπολέμου, όπως αποτυπώνεται στο ποίημα.

β. Διερεύνηση της σχέσης του ανθρώπου με την κοινωνία και των επιπτώσεων της οικονομικής εκμετάλλευσης, του υλισμού και της αλλοτρίωσης στα ιδανικά της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

γ. Συσχέτιση των κοινωνικών και διαχρονικών ανθρώπινων ζητημάτων που αναδεικνύονται στο ποίημα με σύγχρονα κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά ζητήματα.

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Συνάφεια με Δείκτες Επιτυχίας/Επάρκειας

1. **Ολιγόλεπτη εισαγωγική συζήτηση** για τα βασικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής ποίησης και τις πιθανές διαφοροποιήσεις της νεότερης/μοντέρνας ποίησης, με αξιοποίηση των προηγούμενων γνώσεων των μαθητών/μαθητριών. **(Δ1)**
2. **Προβολή του τίτλου του ποιήματος** «Στο άγαλμα της Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο» και καταγραφή των πρώτων υποθέσεων των μαθητών/μαθητριών για το περιεχόμενο του ποιήματος.
3. Μεγαλόφωνη **ανάγνωση του ποιήματος** από τον/τη διδάσκοντα/διδάσκουσα.

II. ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ

A. Πρωτογενείς παρατηρήσεις

1. Αμέσως μετά την πρώτη ανάγνωση του ποιήματος, οι μαθητές/μαθήτριες διατυπώνουν τις πρώτες τους **παρατηρήσεις** και **εντυπώσεις** για το περιεχόμενο. Εντοπίζουν τον **θεματικό του πυρήνα** και αποδίδουν συνοπτικά το **περιεχόμενο**.
2. Στη συνέχεια, παρατηρούν τη **μορφή** του ποιήματος και εντοπίζουν βασικά χαρακτηριστικά της **παραδοσιακής ποίησης** (μέτρο, στροφές, ομοιοκαταληξία), καθώς και στοιχεία που αποκλίνουν από την παραδοσιακή στιχουργική οργάνωση, όπως ο **διασκελισμός**. Με βάση τις παρατηρήσεις τους, διακρίνουν παραδοσιακά και νεωτερικά στοιχεία στο ποίημα. **(Δ1)**
3. Παράλληλα, εντοπίζουν το **ποιητικό υποκείμενο** ως τη «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα και το **διακρίνουν** από τον δημιουργό του, Κώστα Καρυωτάκη. Διερευνούν σε ποιον απευθύνεται και καταγράφουν τη στάση που εκφράζει απέναντι στην Ελευθερία. **(Δ2)**

II. ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ

B. Βαθύτερη επεξεργασία:

4. Ακολουθώντας, η συζήτηση και η **βαθύτερη επεξεργασία** του ποιήματος επικεντρώνονται στην **κατανόηση** και **ερμηνεία** των επιμέρους **νοηματικών** και **εκφραστικών στοιχείων** του ποιήματος:

(α) διερεύνηση της **διάρθρωσης** του ποιήματος στις **τρεις στροφές** και της **νοηματικής λειτουργίας** καθεμιάς: η αποτίμηση της ελευθερίας από τους Αμερικανούς, η προφητική ενατένιση του ποιητικού υποκειμένου και η αναφορά στους πραγματικούς/αδικαίωτους αγωνιστές της ελευθερίας.

(β) διερεύνηση της επαναλαμβανόμενης προσφώνησης «**Λευτεριά, Λευτεριά**» και της λειτουργίας της ως **έκφρασης της στάσης του ποιητικού υποκειμένου απέναντι στην Ελευθερία. (Δ2)**

(γ) διερεύνηση της **αντίθεσης** ανάμεσα στην **Ελευθερία** ως **ιδανικό** και στην αντιμετώπισή της ως **αντικειμένου οικονομικής εκμετάλλευσης. (Δ5)**

(δ) Διερεύνηση των ρεαλιστικών και συμβολιστικών στοιχείων του ποιήματος: της ρεαλιστικής απεικόνισης της κοινωνικής πραγματικότητας στις **στροφές α' και β'**, όπου κυριαρχούν ο υλισμός, ο αμοραλισμός και η εμπορευματοποίηση, και της **συμβολικής απεικόνισης του χώρου** («μακρινά δάση», «ρημαγμένοι κήποι») στη **γ' στροφή**, όπου τοποθετούνται οι **αδικαίωτοι και απομονωμένοι αγωνιστές** της ελευθερίας.

* Παράλληλα, οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν την **αντίθεση** ανάμεσα στην ελευθερία που υπηρετούν οι άνθρωποι του υλικού κέρδους και στο πραγματικό ιδανικό της ελευθερίας που υπηρετούν οι αγωνιστές, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αναδεικνύονται ο υλισμός, ο αμοραλισμός και η εμπορευματοποίηση. **(Δ5)**

(ε) Διερεύνηση του **σαρκαστικού** και **ειρωνικού** ύφους του ποιήματος: οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν την **αντίθεση** ανάμεσα στον **τίτλο** και το **περιεχόμενο** του ποιήματος και εντοπίζουν τον τρόπο με τον οποίο η ειρωνεία **ανατρέπει** το καθιερωμένο σύμβολο της Ελευθερίας.

* Παράλληλα, οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τον **προφητικό τόνο** του ποιητικού υποκειμένου και την αναφορά στο «πορτρέτο του Dorian Gray», μέσα από την οποία η Ελευθερία παρουσιάζεται ως σύμβολο που έχει διαφθαρεί και αλλοιωθεί. Η επεξεργασία καταλήγει στο **αίσθημα ήττας** και **έλλειψης δικαίωσης** των πραγματικών αγωνιστών της ελευθερίας. (Δ4)

(στ) Διερεύνηση των εκφραστικών μέσων του ποιήματος:

- της επανάληψης «Λευτεριά, Λευτεριά» και της λειτουργίας της στη δημιουργία έμφασης και ρυθμικής έντασης,
- της μεταφοράς («σχίζει», «δαγιάνει», «πεταλούδες χρυσές», «μακρινά δάση», «ρημαγμένοι κήποι») και της συμβολής της στην ενίσχυση του συμβολισμού και της κοινωνικής κριτικής,
- της προσωποποίησης της Ελευθερίας και της λειτουργίας της στην ανάδειξη του συμβολικού της ρόλου, καθώς και
- της αποστροφής προς την Ελευθερία και της συμβολής της στη δημιουργία αμεσότητας, δραματικότητας και έντασης στον λόγο του ποιητικού υποκειμένου. (Δ3)

(Ζ) Διερεύνηση του τρόπου γραφής των μετρικών επιλογών του ποιήματος: των διασκελισμών (στ. 2-3, 5-6, 10-11), των ανισοσύλλαβων στίχων και της ιδιόμορφης ομοιοκαταληξίας, καθώς και του παρατονισμού («Αμερικάνοι»), και διερεύνηση της συμβολής των επιλογών αυτών στη δημιουργία ενός νευρικού και ταραγμένου ποιητικού λόγου. (Δ1)

Παράδειγμα συνεξέτασης ποιητικών κειμένων

Κ.Γ. Καρυωτάκης, «Στο άγαλμα της ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο»

- Λευτεριά, Λευτεριά, σχίζει, δαγκάνει
τους ουρανούς το στέμμα σου. Το φως σου,
χωρίς να καίει, τυφλώνει το λαό σου.
- Πεταλούδες χρυσές οι Αμερικάνοι,
λογαριάζουν πόσα δολάρια κάνει 5
- σήμερα το υπερούσιο μέταλλό σου.
- Λευτεριά, Λευτεριά, θα σ' αγοράσουν
έμποροι και κονσόρτσια κι εβραίοι.
- Είναι πολλά του αιώνας μας τα χρέη,
πολλές οι αμαρτίες, που θα διαβάσουν 10
- οι γενεές, όταν σε παρομοιάσουν
με το πορτρέτο του Dorian Gray.
- Λευτεριά, Λευτεριά, σε νοσταλγούμε,
μακρινά δάση, ρημαγμένοι κήποι,
όσοι άνθρωποι προσδέχονται τη λύπη 15
- σαν έπαθλο του αγώνος, και μοχθούνε,
και τη ζωή τους εξακολουθούνε,
νεκροί που η καθιέρωσις τους λείπει.

Γ. Σεφέρης, «Άρνηση»

- Στο περιγιάλι το κρυφό
κι άσπρο σαν περιστέρι
διψάσαμε το μεσημέρι·
μα το νερό γλυφό.
- Πάνω στην άμμο την ξανθή 5
γράψαμε τ' όνομά της·
ωραία που φύσηξεν ο μπάτης
και σβήστηκε η γραφή.
- Με τί καρδιά, με τί πνοή,
τί πόθους και τί πάθος 10
- πήραμε τη ζωή μας· λάθος!
κι αλλάξαμε ζωή.

III. ΣΥΝΑΝΑΓΝΩΣΗ/ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗ

Γίνεται συνανάγνωση/συνεξέταση του ποιήματος με το ποίημα «Άρνηση» του Γ. Σεφέρη, με άξονες σύγκρισης: **(i)** τα γραμματολογικά-ιστορικά στοιχεία, **(ii)** το περιεχόμενο και **(iii)** τη μορφή:

(i) Σύγκριση του **γραμματολογικού-ιστορικού πλαισίου** των δύο ποιημάτων: οι μαθητές/μαθήτριες διαπιστώνουν ότι η «Άρνηση» του Γ. Σεφέρη, από τη συλλογή *Στροφή* (1931), και το εξεταζόμενο ποίημα του Κ.Γ. Καρυωτάκη, από τη συλλογή *Ελεγεία και Σάτιρες* (1927), **ανήκουν στην ίδια ευρύτερη ιστορική περίοδο και απηχούν το απαισιόδοξο κλίμα και τις δύσκολες ψυχικές συνθήκες του Μεσοπολέμου.**

(ii)-(α) Συγκριτική διερεύνηση του **περιεχομένου** των δύο ποιημάτων: οι μαθητές/μαθήτριες εντοπίζουν στην «Άρνηση» την **τραγικότητα του ανθρώπου** που ξεκινά με όνειρα και επιθυμίες, αλλά βιώνει τη **διάψευσή** τους, και συσχετίζουν τη διάψευση αυτή με τους πόθους μιας ολόκληρης γενιάς κατά την ταραγμένη περίοδο του Μεσοπολέμου. Στη συνέχεια, τη συγκρίνουν με τη **διάψευση του ιδανικού της Ελευθερίας** στο ποίημα του Καρυωτάκη.

(ii)-(β) Συγκριτική διερεύνηση του **ερωτικού στοιχείου** και της **διάψευσης των προσδοκιών** στα δύο ποιήματα: οι μαθητές/μαθήτριες εντοπίζουν το ερωτικό στοιχείο στην «Άρνηση» και το αντιπαράβállουν με την απουσία του από το ποίημα του Καρυωτάκη. Διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο ο ερωτισμός αποτυπώνεται μέσα από εικόνες και σύμβολα, όπως το «περιγιάλι το κρυφό» και το γράψιμο του ονόματος στην άμμο, και εξετάζουν τις διαδοχικές μορφές «άρνησης»: η φύση δεν ικανοποιεί τη δίψα («μα το νερό γλυφό»), η αμμουδιά δεν διατηρεί το όνομα («και σβήστηκε η γραφή») και, τελικά, η ίδια η ζωή δεν πραγματοποιεί τα όνειρα και τις επιδιώξεις των ερωτευμένων («κι αλλάξαμε ζωή»).

(iii) Συγκριτική διερεύνηση της **μορφής** των δύο ποιημάτων: οι μαθητές/μαθήτριες συγκρίνουν τη **στροφική οργάνωση**, το **μέτρο** και την **ομοιοκαταληξία** και διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο οι μορφικές επιλογές **συνδέονται με το περιεχόμενο**.

Παράλληλα, εντοπίζουν στον Καρυωτάκη τον **διασκελισμό** και τις **αποκλίσεις** από τα **χαρακτηριστικά της παραδοσιακής ποίησης** και διερευνούν τη λειτουργία τους στη διαμόρφωση του ποιητικού λόγου. **(Δ1)**

IV. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ – ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ:

- **Συζήτηση – ανακεφαλαίωση:** οι μαθητές/μαθήτριες επαναφέρουν τις βασικές ιδέες και γνώσεις που προέκυψαν από την επεξεργασία του ποιήματος και τη συνεξέταση με το ποίημα «Άρνηση» του Σεφέρη.
- **Συνολική αποτίμηση:** επανασυνδέουν τη μορφή με το περιεχόμενο και συνοψίζουν τον τρόπο με τον οποίο ο Καρυωτάκης αξιοποιεί τις ποιητικές και εκφραστικές επιλογές του για να αναδείξει τη διάψευση του ιδανικού της Ελευθερίας και την κοινωνική του κριτική.

V. ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑ:

- **Δημιουργική Γραφή:** συγγραφή ποιήματος στο ύφος του ποιήματος του Κ.Γ. Καρυωτάκη, το οποίο, σε επίπεδο περιεχομένου, να καυτηριάζει την κρίση των ηθικών αξιών (ελευθερίας ή δημοκρατίας ή αξιοκρατίας ή ισότητας) στον 21^ο αιώνα και σε επίπεδο μορφής να είναι γραμμένο σε παραδοσιακή μορφή (stroφές, ισοσύλλαβοι ή ανισοσύλλαβοι στίχοι και προαιρετική ομοιοκαταληξία) ή σε ελεύθερο στίχο.
- **Δημιουργική εργασία:** καλλιτεχνική/ζωγραφική αποτύπωση του περιεχομένου του ποιήματος, στην οποία να είναι εμφανής η κυριαρχία της ύλης και η εμπορευματοποίηση της αξίας της ελευθερίας.

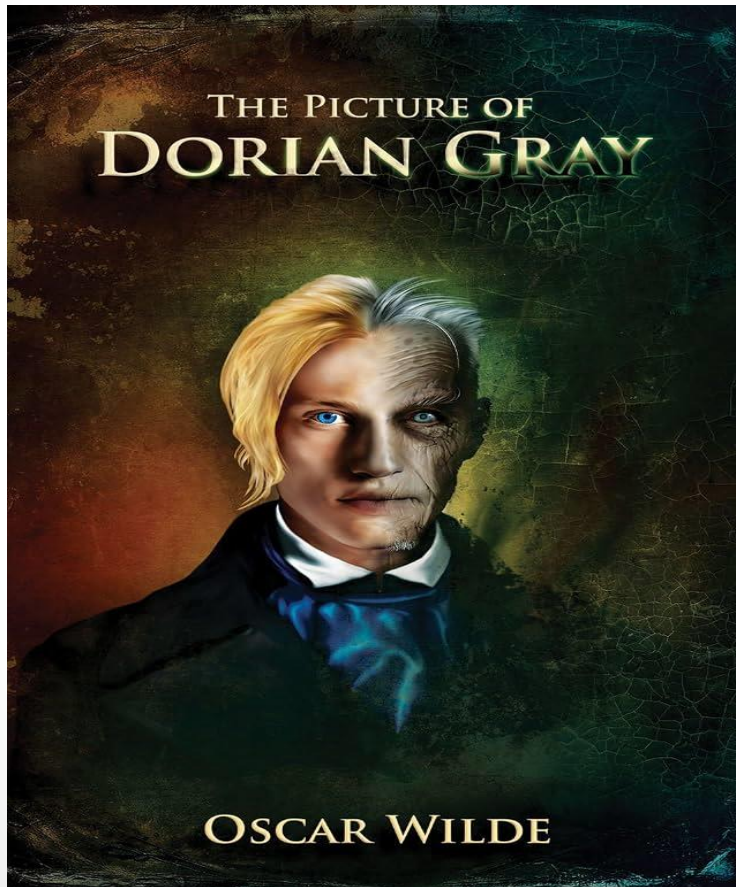
- **Διακαλλιτεχνική προσέγγιση:**

(α) Σύντομη αναφορά στο σχετικό μυθιστόρημα του Oscar Wilde *Το πορτρέτο του Dorian Gray* (στο πασίγνωστο, και προκλητικό για την εποχή του, μυθιστόρημα του Άγγλου συγγραφέα Oscar Wilde, τα αμαρτήματα που διαπράττει ο ήρωας του έργου αντί να αποτυπώνονται στο πρόσωπό του, εμφανίζονται στο πορτρέτο του. Στο τέλος του μυθιστορήματος ο Dorian Gray μετανοεί, όταν αντιλαμβάνεται, κοιτάζοντας το πορτρέτο, την αποκρουστική όψη του ανήθικου εαυτού του και μαχαιρώνει το πορτρέτο, για να απαλλαγεί από το παρελθόν του), (β) προβολή αποσπάσματος από το trailer της κινηματογραφικής μεταφοράς (2010) του μυθιστορήματος *The Picture of Dorian Gray* (1890) και (γ) επικέντρωση στα εξής ερωτήματα: Πώς αποδίδεται στο trailer η αντίθεση ανάμεσα στην εξωτερική ομορφιά του Dorian Gray και την ηθική του αλλοίωση; / Πώς βοηθά η κινηματογραφική απόδοση να κατανοήσουμε την αναφορά του Καρυωτάκη στο «πορτρέτο του Dorian Gray»;

V. ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Oscar Wilde, *The picture of Dorian Gray*

[Edition/eBook/Amazon/Kindle Store]

(δ) συγγραφή σύντομου ερμηνευτικού σχολίου για τον πίνακα που φιλοτεχνεί το εξώφυλλο σχετικής έκδοσης του μυθιστορήματος του Oscar Wilde και αναφορά στους συσχετισμούς με το περιεχόμενο των στίχων του Κ. Γ.

Καρυωτάκη «Είναι πολλά του αιώνας μας τα χρέη/ πολλές οι αμαρτίες, που θα διαβάσουν/ οι γενεές, όταν σε παρουσιάσουν/ με το πορτρέτο του Dorian Gray»

[η εικόνα του αγάλματος οδηγεί συνειρμικά στο πορτρέτο του Dorian Gray, που γερνούσε σιγά-σιγά, στιγματισμένο από τη διαφθορά και τις εγκληματικές πράξεις του πρωταγωνιστή του μυθιστορήματος. Οι γενεές μελλοντικά «θα διαβάσουν» στη μορφή του αγάλματος (μεταφορική χρήση του ρήματος) την ηθική παρακμή του λαού της Αμερικής και του σύγχρονου κόσμου και όχι τους αγώνες του για Ελευθερία. Στο σημείο αυτό αποκαλύπτεται η διορατικότητα του Καρυωτάκη και η διαχρονικότητα των μηνυμάτων του ποιήματός του].

VI. ΜΕΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

- Διδακτικό Εγχειρίδιο: *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, ΟΕΔΒ: Κ.Γ. Καρυωτάκη, «Στο άγαλμα της Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο», σελ. 179-181
- Γ. Σεφέρη, «Άρνηση» (παράλληλο κείμενο)
- Ηλεκτρονικός Υπολογιστής/Βιντεοπροβολέας (παρουσίαση power point)
- Πίνακας

VII. ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

- Διαλογική – Μαιευτική κατά τη διαδικασία της αφόρμησης, της επεξεργασίας, της συνεξέτασης και της ανακεφαλαίωσης
- Διερευνητική – Επαγωγική κατά την ερμηνεία και τη συνεξέταση των ποιημάτων

VIII. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ:

- Εργασία στην ολομέλεια

ΙΧ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

1. **Διαγνωστική**: βάσει της ανταπόκρισης των μαθητών/μαθητριών κατά τη διαδικασία αφόρμησης και της ανάκλησης των προηγούμενων γνώσεων τους για τα βασικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής και της νεότερης/μοντέρνας ποίησης.
2. **Διαμορφωτική**: βάσει της συμμετοχής και της ανταπόκρισης των μαθητών/μαθητριών στις δραστηριότητες της επεξεργασίας και της συνεξέτασης των δύο ποιημάτων.
3. **Ανατροφοδοτική**: κατά την διάρκεια του μαθήματος και της εργασίας των μαθητών/μαθητριών, μέσα από τη συζήτηση, την επεξεργασία των δραστηριοτήτων και την καθοδήγηση από τον/τη διδάσκοντα/διδάσκουσα.
4. **Τελική**: βάσει της συμμετοχής των μαθητών/μαθητριών στη διαδικασία της ανακεφαλαίωσης και της ολοκλήρωσης της κατ' οίκον εργασίας.

Στοιχεία επικοινωνίας

Αντρέας Αντζουλής | Διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας

- Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης Φιλολογικών Μαθημάτων
- Υπεύθυνος Ομάδας Αναλυτικού Προγράμματος Λογικής-Φιλοσοφίας
- Συνυπεύθυνος Ομάδας Αναλυτικού Προγράμματος Λογοτεχνίας

Επικοινωνία:

- ✉ aantzoulis@schools.ac.cy
- ☎ + 357 22800895 / + 357 24821379
- 🏛 Κίμωνος και Θουκυδίδου, Ακρόπολη 2006, Λευκωσία [Γρ. 306]
- 🏛 Ελευθερίας 2, Αραδίππου 7102, Λάρνακα [Γρ.117]

